

ФОРМУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОГО СВІТОГЛЯДУ ТА ЦІЛІ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ: БАЛАНС, ВРАХУВАННЯ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ

У статті обґрунтовано процес формування природоохоронного світогляду як форми духовно-практичного освоєння світу людиною. Визначено критерії та показники для дитячих природоохоронних організацій. Конкретизовано форми та методи впровадження цього процесу в умовах партнерської взаємодії громадської організації.

Ключові слова: громадська організація, природоохоронний світогляд, цілі сталого розвитку.

Природний світ не має кордонів: природна зона не закінчується на межі однієї держави, а вітер та хмари мігрують без віз та паспортів. Наша планета – це глобальна природна система, тож не дивно, що й заходи щодо її збереження мають бути глобальними. Саме тому у 2015 р. було затверджено Цілі сталого розвитку (ЦСР), які ще називають «Глобальними цілями» – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всі людей у світі.

В документі ПРООН зазначено, що «...ЦСР працюють у дусі партнерства і прагматизму, і спрямовані на правильний вибір з метою стабільного підвищення якості життя для майбутніх поколінь. Вони містять чіткі орієнтири та цільові показники, які всі країни мають запровадити відповідно до власних пріоритетів і екологічних проблем світу загалом. ЦСР є інклюзивним порядком денним. Вони усувають основні причини бідності та об'єднують нас для запровадження позитивних змін для людей і планети» [3].

30 вересня 2019 р. підписаний Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.», в якому підтримано забезпечення досягнення глобальних цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладених у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна». Тож маючі чіткі критерії та індикатори необхідно залучити усі державні та соціальні інститути заради досягнення ЦСР й заклади освіти та громадські організації не можуть залишитися осторонь цього процесу, адже саме на них покладено важливу

місію формування природоохоронного світогляду молоді й всього суспільства, що є основою мотивації збалансованого природокористування [5].

Військова російська агресія принесла в Україну страшні руйнування, поранення і загибель сотень військовослужбовців та мирних мешканців міст і сіл в різних куточках нашої держави.

Російські окупанти в ході війни спричиняють техногенні катастрофи. Дії російських військових кваліфікуються відповідно до міжнародного права як геноцид, військові злочини та злочини проти людяності, в тому числі, злочини проти довкілля.

Щодня загострюється екологічна ситуація і на порядку денному постають питання:

- потенційних загроз та наслідків руйнування об'єктів військової та критичної інфраструктури, екологічно небезпечних підприємств;
- проблеми поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами та об'єктами;
- стану водних ресурсів та проблем водопостачання;
- забруднення ґрунтів, порушення ландшафтів, природоохоронних об'єктів та територій; ризиків небезпечних техногенних змін екологічного стану зони впливу Чорнобильської АЕС та локальних підвищень радіаційного фону;
- ускладнення санітарно-епідеміологічної ситуації, наслідки для життя та здоров'я людей.

Діяльність громадських організацій, зокрема, дитячих та природоохоронних, під час війни стає вкрай актуальною через активізацію неформальних процесів, спрямованих на виховання дитини, надання інформації, захист довкілля та досягнення цілей збалансованого розвитку.

З метою формування природоохоронного світогляду дитячі природоохоронні організації, осередки ВДС «Екологічна варта» зокрема, у своїй діяльності використовують такі форми роботи, як тренінг, бесіда, практична акція, конкурс, семінар, конференція, слухання.

За результатами бесід із координаторами об'єднань та підлітками було виявлено, що для досягнення позитивного виховного результату у дитячому об'єднанні необхідно використовувати методи прямого впливу, а також опосередкованої та довготривалої дії.

Вплив на свідомість та поведінку дитини буде ефективним за умов насичення усіх сфер дитячого життя у дитячому об'єднанні. Педагогічно-координатори розглядають методи виховної діяльності як засоби взаємодії з дітьми, організації та самоорганізації їх життя, психолого-педагогічного впливу на їх свідомість та поведінку, стимулювання до діяльності.

У діяльності дитячої громадської організації доцільно використовувати такі форми і методи, які дозволяють водночас надавати знання, виховувати, здійснювати практичні заходи з реалізацією розвивального і розважального компонентів. Діяльність має будуватися таким чином, щоб підлітки отримували знання, навички поведінки та закріпили набуті уміння у практичній діяльності. Важливим є не проведення одноразових короткострокових заходів, а впровадження у діяльність довгострокових програм [1; 2].

Прикладом тривалої освітньої взаємодії є впровадження освітнього модуля «Основи стратегії сталого розвитку в Україні», що було організовано у 2016 році Всеукраїнською дитячою спілкою «Екологічна варта» за підтримки Всеукраїнської екологічної ліги, Програми розвитку ООН в Україні, Міністерства освіти і науки України, Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України [4].

Метою впровадження освітнього модуля було формування активної громадянської позиції учнів щодо збалансованого розвитку економіки, політики, суспільства України шляхом активного застосування знань про сталий розвиток у повсякденному житті. Основними формами та методами проведення навчальних занять модуля були лекції, дискусії, практичні роботи, семінари, рольові ігри. Перевірка знань включала такі форми, як захист суспільно важливих проектів, аналітичні висновки за результатами виконаних практичних робіт.

У цілому після впровадження модуля підвищено рівень розуміння впливу на формування нових моделей економіки, політики, суспільства в Україні, прийняття державних рішень та позиції місцевих громад та показники рівня розвитку особистої відповідальності за майбутнє суспільства, за розвиток соціально-економічних систем, за збереження довкілля.

У подальшому особливу увагу необхідно приділити вивченню стратегічних засад формування сталого розвитку, реалізації Конвенцій Ріо (Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, Конвенція про охорону біологічного різноманіття, Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням). Варто також ширше використовувати активні та інтерактивні форми і методи роботи з підлітками для вдосконалення виховної діяльності з питань сталого розвитку. Доцільним також буде збільшення частоти використання таких форм роботи, як захисти суспільнозначимих проєктів.

Список використаних джерел

1. *Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги. Серія «Екологічна освіта та виховання».* Стратегія ЄЕК ООН з освіти в інтересах збалансованого розвитку. – 2. Київ: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2006. № 3. 39 с.

2. Білявський Г. О., Тимочко Т. В., Пашенко О. В. Національні проблеми освіти і наукового забезпечення у сфері збалансованого розвитку. *Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги. Серія «Стан навколишнього середовища».* Освітні та етичні засади збалансованого розвитку. – Київ: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2008. № 7. С. 2-7.

3. Глобальні цілі сталого розвитку. 2021 URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html> (Дата звернення: 30.03.2021)

4. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». 2021 URL: <https://cutt.ly/zQfr9SQ> (Дата звернення: 30.03.2021)

5. Цілі сталого розвитку та Україна. 2021 URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> (Дата звернення: 30.07.2021)

В.В. Рагозіна, м. Київ

ПАРАМЕТРИ ВИМІРУ ЯКОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КРАЇНАХ ЄС І В УКРАЇНІ

Розглянуто проблему якості дошкільної освіти і параметрів її виміру у законодавчому полі країн Євросоюзу і України. Проаналізовано міжнародні стандарти якості дошкільної освіти і нормативні документи у галузі дошкільної освіти України з метою порівняння підходів та критеріїв якості дошкільної освіти. Зроблено висновки про пріоритетність доступності і якості дошкільної освіти в Україні як основних напрямів її